

състои реално от атоми или че ядрото на клетката се състои от гени. Фетиши са и категориите причина и следствие. Пиърсън е пределно ясен: „Отвъд фундаменталности като „материя“ и „сила“ все още намираме фетиши сред непроницаемите тайни дори на съвременната наука. Това са категориите причина и следствие“ (с.349). Думи, от които проличава склонността му да подменя и в собствената си изследователска работа изследването на каузални зависимости с измерването на корелации.

Така или иначе, още в началото на новия век „Грамматика на науката“ успяла да си извоюва престиж сред западни статистици-теоретици, предимно сред тези с професионална математическа подготовка. Нейман разказва в спомените си, цитирани от Pearson, E.S., (1938, с.21), че през десетте години на века в Харковския университет той и състудентите му обсъждали книгата и изтъква: „тя оформяше професионалните ни виждания“. В предговора към последното издание на книгата от 1937 г. Пиърсън-младши вече с гордост може да отбележи: „Повече от 40 години Карл Пиърсън е между лидерите на научната мисъл“ (с.XVI). Що се отнася до мястото и влиянието на Пиърсън специално върху формирането на статистическата теоретична мисъл, не пестят положителни оценки и други автори. Наричан е дори основоположник на статистическата наука от автори като Wilks (1941, с. 249) и Eisenhart (1974, с.447). Уокър го квалифицира като учен, „който ни е въоръжил с понятие що е това обща методология като основа на всяка наука“ (Walker, 1978 с.697).¹

Но в какво по-точно се състои *реалният* професионален принос на Пиърсън в общата теория на статистиката? Най-общо казано и с известна степен на опростяване, приносът му се състои в настойчивото усилие да разработва алгоритми за математическо описание на честотни разпределения и на процедура за оценка на параметрите на такива разпределения. От друга страна, по отношение на споменатите оценки Пиърсън не се замислял и не изследвал доколко е налице теоретико-вероятностен контекст. Направо пресмятал. Той мълчаливо възприел и практически използвал догмата на Кетле за повсеместната стохастифицираност на биологическия и социалния Космос. „Пиърсън бил в състояние и фактически използвал - напомня Инман - статистически тестове към данни, които не са продукт на случаен подбор или където отсъства забележим извадков контекст“ (Inman, 1994, с.9). Вижда се, че Пиърсън нямал отношение към критиката, която институционалистите отправяли към Кетле и неговото учение.

¹ Лично на Пиърсън тази методология не помогнала много да се ориентира в постиженията на съвременните нему физика и биология. Той продължавал да се съмнява в обективната реалност на атомния свят - дори по време на третото издание на книгата му (1911 г.), когато всичко по въпроса било пределно ясно. Пиърсън отхвърлял и най-крупното по онова време постижение на биологията - учението за генната структура на клетъчното ядро. Оспорвал и връзката между алкохолизма на родителите и здравето на родените, както и ползата от санаториално лечение на туберкулозата - публикации, които го замесили в спорове с по-компетентни от него среди (Walker, 1978, с. 697). След откриването на електрона през 1897 г. Пиърсън продължавал да се запитва: „Не съществува ли опасност съвременният физик да третира своя електрон така, както неговия неизменен атом, като емпирична реалност, и да забрави, че той е само конструкция на собственото му въображение (Pearson, 1892, 1937, предговор). Така пише Пиърсън - „на собственото му въображение“!